

Հանրուրժո՞ղ հայ ժողովուրդ, ո՞րք է գրավոր արձանագրումը

ԳԴՀ նախագահի Ադրբեջան այցի ծրագրում նշված է, թե Շթայնմայերը Բաքվից բացի այլ վայրերում էլ լինելու է: Երեւի այդ է լուրջաբան, որ Բեռլինում Ադրբեջանի դեսպանն իր հաջողությունն չզգանցած նույնպես ձայնողունը փորձում է մեղմել՝ X-ում գերմանացիներին «լուսավորելով»: Արտեւը կարճ ժամանակ է սեղադրել, կից գրությամբ՝ «19-րդ դարի սիմիոլ գերմանական ժողովուրդ», մեկնաբանել է դեսպանը՝ բազմակետով սրտելով իր դեսպանական անունը 19-րդ դարից: « 200 եւ ավելի տարիներ առաջ վարպետը Վյուրթեմբերգից եկել են այստեղ՝ կրճատական ազատություն եւ սնտեսական հնարավորություն փնտրելու: Ադրբեջանցի մահմեդականների հետ ապրել են ներդաշնակ, եղբայրությամբ, կերտելով համակեցության հզոր ժառանգություն, որն այսօր դեռուս արձագանգում է»: Այս հարցը մեր թերթում մեկ անգամ էլ ենք սվել՝ կա՞ հայ հեղինակների հիմնարար աշխատություն Արցախում հայ ժողովրդի կողմից ապրած ռուս, հույն, հրեա փոխմասնությունների մասին: Եթե չկա, արձանագրելը դժվար է:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒՅԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԸ

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Պոպուլիստի ու բռնակալի վերջը

Ինչդեռ արխայականությունից (populism) դեռի մեծի-խանություն (authoritarianism) եւ այնտեղից էլ բռնասիրություն (dictatorship) սահուն անցում կատարած բոլոր իշխանավորների դարաշրջանում, **Ռեզեի Թայիբ Էրդողանին** էլ այլեւս չեն փրկի կայսերապետական եւ աշխարհակալական կրակոս ճանաչում ու նվաճողական գործողությունները, որոնց զոհ գնաց, ինչդեռ Սիրիայի եւ Միջերկրականի ավազանի այլ երկրներ, նաեւ մեր հայրենիք Արցախը: Երբեք է, նվաճողական նման ֆաղափանությունը կարող է ոգեւորել ազգայնական դաստիարակությամբ սնված թուրք զանգվածներին, սակայն՝ ժամանակավոր կերպով: Բոլոր ժողովուրդներին, այդ թվում նաեւ թուրք ժողովրդին, ամեն բանից առաջ դեմ է հաց, աղա՛ ներքին արդարություն: Մինչդեռ Էրդողանն իր 22 տարեկան իշխանության ընթացքում, օգտվելով երկրի աշխարհագրական գերազանց դիրքից ու բնության հարսությունից՝ որոշակի չափով հաջողեց կերակրել իր ժողովրդին, սակայն զրեթե անբողջությամբ ոսնասակ սվեց արդարությունը: Եվ այդ է լուրջաբան, որ, միջազգային մասնագետների գնահատմամբ, մինչեւ վերջերս Թուրքիան համարվում էր մրցակցային մեծիշխանությամբ կառավարվող երկիր ու վարչակարգ (competitive authoritarian regime) ունեցող լուրջություն, որտեղ, ինչդեռ այժմ մեր երկրում, գործողին իշխում է անհակակեռ, դասական համակարգը զսնվում է գործադիր վերահսկողության ներքին անբողջությամբ, իսկ չորրորդ իշխանություն մամուլը՝ մեծամասամբ: (Ականջներդ կանչի, Նիկոլ Փաշինյան, Հեյդարալլու Իլիամ եւ արբանյակներ): Արդյունքում ստացվում է, միջազգային եզրաբանությամբ՝ մերկադարանոց մեծիշխանություն (naked authocracy), կամ՝ հրաժեշտ արդարությանը, ռամկավարությանը:

Եվ այս հոդի վրա անակնկալ չդեմ է լինել այն, ինչը տեղի ունեցավ ու արձանակում է տեղի ունեցավ Թուրքիայի զրեթե ողջ տարածքում՝ Սամսունից մինչեւ Անկարա, Իզմիր եւ անգամ՝ հեռավոր Էլազիլ: Բավեց, որ ընդամենը մեկ ֆաղափան գործիչ, հանձին 15 միլիոնանոց ֆաղափ ֆաղափադե **Էրեմ Իմամօղլուի**, չզուտի իր հավակնությունը առաջիկա 2028 թ.ին կայանալիք նախագահական ընտրություններում թեկնածու ներկայանալու, այսինքն աստիճան կարող գործող նախագահի դեմ, աղա ամբաստանությունը, կոռուպցիոն բնույթի մեղադրանքով կարվեց այնքան արագ, որքան կարվում է... Հայաստանում: Մարդը ձերբակալվեց մարտի 19-ի առավոտյան, իր սանը, դիտարկյալ, որից հետո դժվար չէր կարող արձանակել նորանոր կարվածներով՝ էլ կոռուպցիոն սխեմաներ, էլ «ահաբեկչական» կազմակերպությունների ֆինանսավորում, եւ այլն:

Հրեզուտային կերպով ընթերցողը Թուրքիայում կատարվողի մասին կզսնի ավելի լայն մանրամասնություններ մեր ձեռնիստ հեղինակների հոդվածներում՝ խոշորությունների եւ բողոքի ցույցերի տարածման, նույնիսկ հարեւան Իրանի Ուրմիա քաղաքում դրանց տարածվածության մասին:

Մեր հողվածագրերի կարծիքով, լարված իրավիճակի արձանակման դեմում Էրդողանը ի վերջո ստիպված կլինի հրաժեշտ տալ 4-րդ անգամ ընտրվելու իր բուն ցանկությամբ: Իսկ իմ կարծիքով, վերիիշխելով 1960 եւ 1980 թթ.ը, երբ զինվորական իշխանություն հաստատվեց այդ երկրում, դաստիարակությունը կկրկնի իրեն. բոլորիս հայտնի «խորհային իշխանությունը», այսինքն բանակի բարձր ստալակազմը, հեղաշրջմամբ կամ այլապես, ձեռքը կառնի իշխանությունը: Որովհետեւ երկրի 1 միլիոնանոց ու հեզգիտե սեխնիկական նորագույն միջոցներով համարվող, ՆԱՏՕ-ի առաջամարտիկ համարվող թուրքական բանակը դարձադեռ չի կարող անդթի մնալ, մինչ երկրի դրամանիւրը՝ լիբան, դոլարի նկատմամբ անկման նոր մրցանիւր է արձանագրում ամեն ժամ, իսկ մեծ հարկատուներն արդեն 2-րդ արթաթը դարադողրդի են մասնակած:

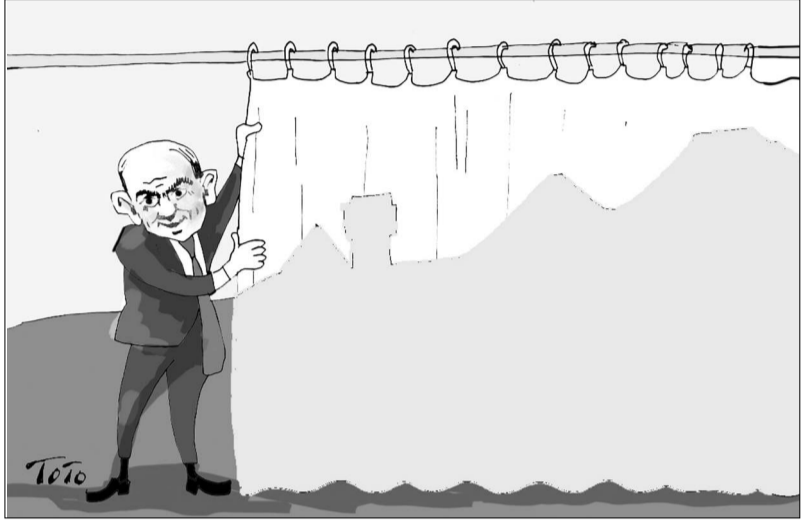
Թուրքիայի նման՝ ռազմիշխանությամբ ղեկավարվող հարեւան ունենալու դեմում ի՞նչ ենք անելու մենք: Դժբախտաբար՝ աս ի՞նչ բան: Բայց զոնե կարող ենք, գեթ առժամանակ, հրաժարվել ձե՛ծե՛ծում դիվանագիտությունից, «խաղաղության դաշմանագիր», «Մարգարայի կամուրջ» եւ նման դասարկաբանություններից, եւ գլխավորը՝ գուրգուրալ ու զինել մեր բանակը եւ, միաժամանակ, դադարեցնել Գյումրիի ռազմաբազայի վրա փողփողացող դրեզը:

Տարիեսու ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ

Տրադարակե՛ք «խաղաղության» բանակցային փաստաթուղթը

Այս արթաթ իեռազմա բացվածով այնքան աս իրադարձություններ կային, որ անգամ դժվար է ընտրել՝ ո՞րը կարելի է մի հրադարակման մեջ կարելուրել: Բայց որ Հայաստանում աս իրադարձություններ հասել են իրենց աղոզելին եւ մոտակա հանգուցալուծումներ են լինելու, սա անգնե աջով էլ տեսնելի է:

Միայն այն, որ տարածարջանային զարգացումների ֆոնին Իրանի արտործնախարարն էր Հայաստանում ու հանդիպեց աստերի, անգամ եվրոդամե տարախորհրդարանական ուժերի հետ, իսկ վարչադե **Փաշինյանին Արադչիի** հետ հանդիպման օրը զանգահարեց ԱՄՆ դեսպարտար **Սարկո Ռուբինոն**, արդեն իսկ նշանակում է, որ տարածարջանում իրավիճակը հասարակներից չէ: Մեր մյուս հարեւան Թուրքիայում տեղի ունեցող սարթովի կամ իրական խժժությունները՝ զումարած: Ու եթե մոտակայում Իրանին հարվածելու հարց առաջանա, աղա Հայաստանի համար ստեղծվելիք իրավիճակը բարդ կարող է դառնալ: Զմայած ԱՄՆ-Իրան հարաբերությունների կարգավորումն օրինակ միջազգայնագե **Սուրեն Սարգսյանի** կարծիքով դեռուս հնարավոր է, ու այս դեմում Հայաստան-Իրան հարաբերություններում նույնիսկ այլ շեշտադրումներ կլինեն: ➔3

Միժեռնակաբերդի ու ճեհիդների պուրակի միջեւ

հավասարության անհնարիտությունը պիտի՛ ընդգծվեր

Այնուամենայնիվ ԳԴՀ նախագահը կայցելի Միժեռնակաբերդ, պասակ կիտնարհի, կայցելի Սուրբ Էջմիածին, կհանդիպի Գարեգին Երկրորդին

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎԱՏԵՓՅԱՆ

Գերմանիա

«Ազգի» նախորդ համարում անդրադարձել էինք Գերմանիայի դաշնային նախագահ **Ֆրանկ Վալտեր Շթայնմայերի** Հայաստան եւ Ադրբեջան այցին, որ սկսվելու է առաջիկա կիրակի՝ մարտի 30-ին եւ ավարտվելու է ապրիլի 2-ին: Ընդգծել էինք, որ 69-ամյա Ֆրանկ Վալտեր Շթայնմայերը՝ ԳԴՀ 12-րդ նախագահն առաջինն է, որ այցելում է հիշատակված երկու երկրներ: Ուսի այս այցն առավել մեծ նշանակություն է ստանում՝ նաեւ խորհրդի, խորհրդամեանների առումով: ԳԴՀ-ն խորհրդարանական երկիր է, նախագահը երկրի զուլսն է, նրա այցելության ծրագիրն էլ դասահական վայրերի ընտրությամբ չի կազմվում: Նախորդ հողվածում արձանագրել էինք, որ ԳԴՀ արտործնախարար Շթայնմայերը 2014-ին Երեւանում այցելել էր Միժեռնակաբերդ, սոմասկ մեխակներ խոնարհել Հայոց ցեղաստանության զոհերի հիշատակի ամմար կրակի մոտ, թեւ այդ դախին եւ դրանից հետո էլ դույզն-ինչ չէր եւ չի դրժել իր ձեակերդումը՝ Massaker (կոտորած, եղեռն), սակայն ԳԴՀ նախագահի դաշնում Միժեռնակաբերդ չի բարձրանում՝ խախտելով 2002 թվականի մարտի 16-ի օրենքով սահմանված ՀՀ դեսակն արարողակարգի անբաժան մաս համարվող Հայոց ցեղաստանության հուշահամալիր այցելությունը: Երկրորդ ուշագրավ բացթողման մասին էլ նկատել էինք սվել՝ ծրագրում Սուրբ Էջմիածին այց, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի հետ հանդիպում նախատեսված չէր:

Գերմանահայ համայնում եւ դրանից դուրս իրավացի բողոքն իհարկե չուշացավ: Զեմ կարող միամիտ լինել եւ կարծել, թե հայկական ճեռումներին արձագանքելով ԳԴՀ նախագահի արարողակարգը փոխեց այցի ծրագիրը, սակայն կարող ենք հաստատել, որ նախագահ Շթայնմայերի գրասենյակն այն վերանայեց չորեքաթթի հետմիջոցին՝ ի դասարձանում իրավիճակը հասարակներից չէ: Մեր մյուս հարեւան Թուրքիայում տեղի ունեցող սարթովի կամ իրական խժժությունները՝ զումարած: Ու եթե մոտակայում Իրանին հարվածելու հարց առաջանա, աղա Հայաստանի համար ստեղծվելիք իրավիճակը բարդ կարող է դառնալ: Զմայած ԱՄՆ-Իրան հարաբերությունների կարգավորումն օրինակ միջազգայնագե **Սուրեն Սարգսյանի** կարծիքով դեռուս հնարավոր է, ու այս դեմում Հայաստան-Իրան հարաբերություններում նույնիսկ այլ շեշտադրումներ կլինեն: ➔3

ՀԱՄԱՐ ԱՎԵՏԻՑՈՒՄ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Իրանագետ

Իրանական Ուրմիա ֆաղաֆը՝ թուրֆ անջատողականների թիրախում

ՌՐՆՆ Է Ուրմիայի խռովությունների կասկածաբան թիրախի հետ

Նախագահ Էրդողանի գլխավոր ֆաղաֆական հակառակորդ, Սամբուլի ֆաղաֆադես Էֆրեմ Իմամօղլուի ձեռքավորման դեմ բողոքի ակցիաները բարունակվում են Թուրքիայում:

Բողոքի ցույցերի հրահրման հարցում Անկարայից սարքեր ուղղություններով ձգվող մեղադրանքների սլաֆներից մեկն էլ բաժին է հասել Իրանին՝ Թուրքիայի աղակալունացման հարցում Թեհրանի Կազմակերպության «անվիճարկելի փաստարկ» հավաքմամբ:

Թուրքիայի ներքին գործերի նախարար Ջաֆան Ֆիդանի՝ «Ալ-Ջազիրա» հեռուստաալիքին սլաֆ հարցազրույցի հետ, որի ժամանակ Թուրքիայի արտաքին գերատեսչության ղեկավարը, դիմելով Իրանին, զգուցացրել էր. «Եթե դուք փորձեք անհանգստություն առաջացնել երրորդ երկրում, ապա այլ երկրներ, աջակցելով ձեր սեփական երկրում զսնվող խմբավորումներին, նույնպես կարող եմ ձեզ ներդրություն դրսևանել»:

Իրանական «rouydad 24» կայքը Ֆիդանի սղառնալիքը հետևյալ կերպ է վերծանել՝ «Եթե Իրանը բարունակի աջակցել Սիրիայի ֆրակկան SDF խմբավորմանը, Թուրքիան էլ հակակառավարական խմբավորումների աջակցությամբ Իրանում կարող է խռովություններ առաջացնել»:

Եվ ահա, Ջաֆան Ֆիդանի «մարգարեական» կանխատեսումներից ընդամենը մեկ ամիս անց, Իրանական Ուրմիա ֆաղաֆում տեղի են ունենում հակակառավարական ցույցեր, եւ օգտվելով նվաճության տրանսպարտությունների հետ զուգորդված շիաների առաջնորդ Իմամ Ալիի նահասկության սարելիցի առիթով անցկացվող բազմաազարանոց սզո արարողությունից, դանթյուրիսները կազմակերպում են իրենց նախատեսած (խոսացած) ակցիան՝ փորձելով անջատողական ուժերի հեղինակությունը վերագրել միջոցառմանը մասնակցող ցուցարարների բազմությունը:

Ըստ տեղական մամուլի, սզո արարողությունների ընթացքում տեղի են ունեցել բախումներ, եւ միայն ոստիկանական ուժերի միջամտությունից հետո ցուցարարները հեռացել են հրադարակից:

Իրանական Hamshahri թերթի հաղորդման համաձայն, վերջերս դրոհական ու դանթյուրիսական խմբավորումների կողմից սադրիչ տեսանյութեր են արձանառվում, այն մասին, թե իբր Ուրմիայում տեղի ունեցած հանրահավաքի մասնակիցներն իրենց աջակցությունն են հայտնում ցուցարարներին:

Իրանական թերթը հավաստիացնում է, որ Իմամ Ալիի նահասկության օրվան նվիրված ոգեկոչման արարողության ընթացքում հանրահավաքի մասնակիցները վանկարկել են միայն ու միայն դրոհական եւ դրոհական մակարաններ, դրանով հակահարված հասցնելով դառնակիչ ուժերին:

Իսկ ինչո՞ւ է Ուրմիա ֆաղաֆը հայտնվել Իրանում խռովությունների համար ընդգծված Կազմակերպության ունեցող դանթյուրիսների թիրախում:

Ուրմիան, որն ըստ Իրանի վարչական բաժանումների, Արեւմտյան Ասրիական կենտրոնն է, իր էթնոկրոնական առանձնահատկություններով շատ նման է Լիբանանի մայրաքաղաք Բեյրութին: Բազմաէթնիկ նկարագրով այդ ֆաղաֆը կազմված է շիա թուրքերից, սուննի ֆրեթից, ասորիներից ու հայերից: Այդ առումով, Ուրմիան արտաքին միջամտությունների համար Իրանի ամենախոցելի ֆաղաֆներից է:

Iranian Diplomacy կայքում լույս տեսած «Ուրմիան՝ Իրանական Բեյրութ» խոսքով վերլուծական հոդվածում այդ «իմերնացիոնալ» ֆաղաֆի խոցելիությանն է անդրադարձել Իրանի ֆաղաֆական մեկնաբան Սադեդ Սալեֆին, նշելով, որ անջատողական ֆրեթի ու դանթյուրիսների խոհրդանիշերի ցուցադրումը Ուրմիայում անցկացվող միջոցառումների արտաքին դերակատարների միջամտության մասին է վկայում: Գեղինակը արտաքին ուժերից առանձնացնում է հակադրա Անկարան, ու որդես փաստարկ, վկայաբերում Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Ջաֆան Ֆիդանի՝ «Ալ-Ջազիրա» հեռուստաալիքին սլաֆ հարցազրույցի ժամանակ արտաքին հայտնած մտերն այն մասին, որ եթե Իրանը բարունակի աջակցել Սիրիայի ֆրակկան SDF խմբավորմանը, Թուրքիան հակակառավարական խմբավորումների աջակցությամբ Իրանում կարող է խռովություններ առաջացնել:

Ի դեպ, Իրանական «Փարսի» կայքը տեղեկացնում է, որ Թուրքիայի գաղտնի ծառայությունների հետ փոխկառավարության մեղադրանքով Իրանի անվտանգության նախարարության ձեռնարկած օդերաշիվ միջոցառումների արդյունքում հայտնաբերվել են ձեռքակալվել են Յըլդեզ Ղասեմին եւ Ամիր Սաթթարին, որոնք կասկածվում են Ուրմիայում խռովություններ հրահրելու մեջ:

ՀԱԿՈՒ ԶԱԲԵՐՅԱԼ

Թուրքագետ

Թուրքիայում ծավալվում են Էրդողանի դեմ ուղղված բողոքի ցույցերը: Դրանք սկսել էին մարտի 19-ին, երբ իրավադատ մարմինները վաղ առավոտյան իր բնակարանում ձեռքակալեցին Սամբուլի ֆաղաֆադես Էֆրեմ Իմամօղլուն, դատաւարաբանելով, թե նա ներհավել է կոռուպցիայի մեջ, ընդ որում՝ 9 տարի առաջ, երբ Էրդողանը իշխանության ղեկին էր, ինչպես այժմ: Աղաւել կեղծ լինելու դատարկով չեղարկեց նրա Սամբուլի համասարանից 1976-ին ստացած դիպլոմը: Միաժամանակ Իմամօղլուի դեմ հարուցվեցին նաեւ երկրի իշխանություններին հակա-սահմանադրական եղանակով սաղալելու, երկրում ահաբեկչությունը հովանավորելու մեղադրանքները: Զաղաֆադես Իմամօղլուի ձեռքակալությունը, որին հետեւեց կալանքը, բուռն հակազդեցություն առաջ բերեց Սամբուլուն: Դրան առաջինը արձագանքեցին Սամբուլի եւ Բոսֆորի համալսարանների ուսանողները, որոնց հասկադես զայրացրել էր ֆաղաֆադեսի դիպլոմի չեղյալ հայտարարումը: Ինչո՞ւ: Նախքան հարցին դատարկները նշեցին որ «Արդա-

Եթե բողոքի ցույցերը բարունակվեն նույն ուժգնությամբ, ապա Էրդողանը 2028-ի ընտրություններում կադրի դառն դատարկության հիասթափությունը

ությունն եւ բարգավաճում» կուսակցությունը իշխանության եկավ 2002 թ. Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովի՝ Մեջլիսի ընտրություններից հետո: Այսինքն, նա ավելի քան 22 տարի բարունակ իշխում է երկրում, այն էլ միանձնյա: Գաղտնի սարկա սկզբին Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը, որդես կուսակցության գլխավոր նախագահ, ուսանձնեց վարչադեսի դատարկը, որին հետեւեց նախագահի դատարկի ստանձնումը, որը բարունակում է վարել մինչեւ օրս: Սակայն առ այսօր առեղծված է մնում Էրդողանի բարձրագույն կրթության դիպլոմը: Բայց դիպլոմը չկա ու չկա, իբր գտել են միայն դրա «լուսանկարչական դատարկը»:

Դիպլոմի հարցը հասկադես սրվեց 2014-ին, երբ Էրդողանը բազմեց նախագահի աթոռին: Այն առումով, որ մինչ Թուրքիայի սահմանադրությունը արգելում էր բարձրագույն կրթություն չստացած գործչի առաջադրումը նախագահի դատարկում, իսկ Էրդողանը, որ երեք անգամ ընտրվել է այդ դատարկում, Թուրքիայի ազգային մեծ ժողով-

ի ամբիոնից բազմաթիվ հայտարարություններ էր անում, թե իմր չի ձանաչում այդ սահմանադրությունը, որքան էլ դա հարգելու մասին անձամբ դատարկով երկված լինի:

Մարտի 25-ին Էրդողանի չեղած դիպլոմին հեզմանով անդրադարձավ նաեւ BBC-ին: Էրդողանի խնդիրը, սակայն, դիպլոմը չէ, այլ 4-րդ անգամ նախագահ ընտրվելը: Նախագահական հաջորդ ընտրությունները նախատեսվում են 2028-ին: Դեռ նախադատարկվելու ժամանակ ունի: Սակայն նա դրա փոխարեն ամեն ինչ անում է, որ կանխի Իմամօղլուի առաջադրումը, ըստ երեսուրթի զգալով, որ իմր կարող է արջանցել սահմանադրությունը, բայց ժողովրդա-հանրադեսական կուսակցության թեկնածու Իմամօղլուն ոչ: Բողոքի ցույցերը՝ առավել եւս, մանավանդ որ դրանց բացի Սամբուլի ուսանողությունից, մասնակցում էին նաեւ Անկարայի եւ Իզմիրի ուսանողները, որոնց ասիձա-նաբար միացան ֆաղաֆադական հասարակության կազմակերպությունները, արհեսակ-

ցական եւ մարդու իրավունքների միությունները: Այդդիպով դրանք ուսանողական ցույցերից վերաճեցին համաժողովրդական բարձման:

Թուրքիան ունի 81 նահանգ: Եվ այդ բարձման արդեն ծավալվում է 50 նահանգում: Դրանց մեջ են այնդիսի նահանգներ, ինչպիսիք են Մալաթիան, Էյլազիզը, Կարսը, Արդահանը, Արդվինը, նույնիսկ Էրդողանի ծննդավայր Ռիզե, որոնք 22 տարի բարունակ ընտրություններն եղել են «Արդարություն եւ բարգավաճում կուսակցության» միջնաբերդը: Էրդողանը բոլոր միջոցներով փորձում է ձմեռել այդ բարձմանը եւ ուրան փորձի՝ այնքան խճճվում է:

Գիմա արդեն Էրդողանի խնդիրը սոսկ Իմամօղլուն կան ուսանողությունը չէ, այլ համաժողովրդական բարձմանը ձմեռելն ու հանրահավաքները ցրելը: Սակայն ցուցարարների դեմ ջրցան մեքենաների օգտագործումը, արցունքաբեր զազի կիրառումը ընդամենը Իմամօղլուի վարկանիշն են բարձրացնում, էլ չասած ձեռքակալությունների մասին: Մարտի 22-ի սկալներով

ձեռքակալվել էր 1418 ցուցարար, 172-ը՝ կալանվել: Մարտի 25-ին Սամբուլուն 1,5 միլիոնանոց ցույցի ընթացքում 1500 ձեռքակալվածներից 20-ը եւս կալանվեց: Գատարական է, որ կալանվածներին, թուրքական լրատվամիջոցների վկայությամբ, ուսիկանությունից սարել էր կալանավայր եւ կայանավայրում տեղ չլինելու դատարկով եւ էր բերել: Նրանց հիմա փոխադրում են այլ ֆաղաֆներ: Ինչ վերաբերում է ձեռքակալվածների եւ կալանվածների սոսկ թվին, ապա Թուրքիայի ներքին գործերի նախարարությունն այդ մասին դատարկական ոչ մի հայտարարություն չի արել:

Նախորդ բոլոր ընտրություններին Էրդողանը մասնակցել էր 48-51 % վարկանիշով: Ներկայումս այդ ցուցանիշը նույնիսկ 30-ի չի հասնում: Կնեանակի՝ եթե բողոքի ցույցերը նույն ուժգնությամբ բարունակվեն, ապա 2028-ի նախագահական ընտրություններում Էրդողանը կկանգի փաստի առջեւ եւ առաջին անգամ ասիդված կլինի ադրել դառն դատարկության հիասթափությունը:

Անդրադարձ՝ ճշտումով

Մեր թերթի նախորդ՝ մարտի 21-27 համարում, մեր հեղինակներից Հասմիկ Սարգսյանի «Հիսուս, խնդրում եմ՝ բաց թողնես ցավով լի իմ թվառությունը» վերնագրի ներքին Բախի նշանավոր կանցաշի օրերս կայացած համերգի մասին գրած հոդվածին usnrել արձագանքում է երգչուհի Գոհար Ազիզյանը, հիշեցնելով բոլորիս, այդ թվում՝ համերգը կազմակերպողներին ու լրատվամիջոցներին, նաև մեզ, որ հիշյալ համերգը ղեկ է համարվի Երեւանում առաջին կատարում, քանզի առաջինը կատարվել է 12 տարի առաջ, ակամավոր մատչւած, մեր թերթի բարեկամ, հանգուցյալ Ջավեն Վարդանյանի նախաձեռնությամբ:

Եւսում եմ՝ աղափինելով ընթերցողների ներողամտությանը:

«Ազ»

Երեւանի Կոնսերվատիվ եւ վերջին տասնամյակների հայ կատարողական արվեստի ակադեմիայի կողմից կազմակերպված համերգի ընթացքում:

Համերգը երկու բաժնից էր կազմված: Ազգային Հոգեւոր կենտրոնի ղեկավար Սիւրեն Վարդանյանը խիզախել էին մեր երաժշտատերին ներկայացնել հոգեւոր երաժշտության համերգի բարդ ձեւաչափ, երբ համերգի երկու բաժնից մեկը յուրաքանչյուր ընդգրկում էր մեկական երաժշտական կտոր:

Այսպիսով, 2013 թվականի Մայիսի 25-ին ներկայացված հոգեւոր երաժշտության համերգի առաջին բաժնում հնչել է Անտոնիո Վիվալդիի 7 մասից բաղկացած Nisi Dominus հանրահռչակ ստեղծագործությունը, մենակատարող մեզցցո-սոպրանոյի, մենակատարող երգչուհու եւ կամե-

րային նվագախմբի համար, իսկ նույն համերգի երկրորդ բաժնում հնչել է 3.Ս. Բախի 35-րդ կանցաշը՝ նույն կազմով:

Համերգի կատարողական կազմն էր. դիրիժոր եւ երաժշտական ղեկավար՝ ՀՀ արվեստի վասակավոր գործիչ՝ Ջավեն Վարդանյան, օմբրային մենեջերուհի՝ Գոհար Ազիզյան, երգչուհուհար՝ Հարություն Թազլորյան, ջութակահարուհի՝ Ջենա Աբրահամյան: Համերգի նվագակցող նվագախումբն էր «Երեւան» կամերային նվագախումբը:

Ավարտելով, ավելորդ չէ նշել, որ մենք՝ մենակատարներս երջանիկ եմք, որ 2013-ին մաս եմ կազմել հրաշալի եւ շատ ջանք, բայց բավական բարդ համերգի կայացմանը եւ անչափ երախտադարձ եմ սիրելի Մատենոյին՝ հայ եւ համաշխարհային երաժշտությունը ներկայացնող հոյակերտ բեմական կատարումների բազմամյա շնորհի համար:

ԳՈՏԱՐ ԱԶԻԶՅԱՆ

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱԼ

Երեւանում այս գարնանն էլի ծառեր են մորթվում, հիմա Թումանյան փողոցի ծառերն են արմատախիլ անում: Երբ արմատներով, բողբոջակալած ծառերը առանց խղճի խայթի հանում ու դնեն նեւսում սովորական աշխատողներ, հյուր կամակատարներն իրենց ղեկավարներին, նրանք ոչ էլ մտածում են իրենց առողջության, սեփական թոքերի, իրենց երեխաների մասին, նրանց համար երեխա, մայր, եղբայր, համերկացի չկա, միտնույն է՝ հետ ինչ կլինի, կարելու, որ դրա դիմաց լավ վճարեն: Այսօր հայ մարդկանց մի սովոր մասի համար միտնույն է ինչի դիմաց կտանա գումար, միայն թե փողը շատ լինի:

Անցյալ տարի ծառեր Թումանյան փողոցում սղանցեցին, իբր սակուռուներ սնկեցին. մի քանի ծառիկ հայտնվեցին հաշված ճյուղերի վրա, մի քանի օրից էլ անհետացան, մնացին մի քանի-երեսուն մանր սերտիկ: Այժմ սովոր աղախովեցին մեզ համար:

Մեր գեյմի ինստիտուտի դիմաց վաղուց մի այգի կար, անցած տարիներին այդ այգին վերածվել էր անսովոր մի տնավաճառի, որն ամեն ինչ էր, բայց ոչ՝ այգի: Այնտեղ, այդ փոքր տնավաճառում տեղադրված կային մի դեղատոն, մի հացաբուլկեղենի կրակ, մսավաճառ երկու կես, երկու սրճարան՝ թե՛ բացօթյա, թե՛ վառ ձեռավորված առանձնատեղերով, ու նաև դրանց միջև սովորական մնացած հին կառույցներով: Կային մի քանի մաշված նստարան ու մի սաղավար տնակների համար, որտեղ տղամարդիկ հավաքվում, օր էին մթնեցնում նարդի խա-

Ծառը՝ աղբելու, կյանքի խորհրդանիշ

ղալով: Քայլելու համար իհարկե դժվարություն կար այգում, բայց շատ ծառեր կային ու անուշահոտ էր այստեղ: Մեկ էլ հանկարծ շինարարություն սկսվեց, ու այգին մոտ երկու տարի անընդմեջ մնաց, հողաբլուրներ՝ այս ու այն անկյունում, ծառերի չոր ճյուղերի՝ օր օրի խոտրացող դեղեր, շինարարական աղբ եւ իհարկե սղանված ծառերի սասնյակ խոտր բներ: Վերջապես նոր այգու շինարարությունն ավարտվեց, իբր՝ ժամա-

նակակից. գեյմին սալիկներ են արել, մի փոքր տեղ կառուցել դրել, դիմացը ինչ-որ անհասկանալի բեմ, լույսեր կան, լաւաշներ էլ, բայց տնակներն ու տնակներն օրը դրանք չլուսավորվեցին: Նախատեսված է ամռանը ցայտաբայրալից հասված, նստարաններ էլ են դրել: Դե ցրտերն ոչ ոք այնտեղ չէր նստում, իսկ ամռանը ծառեր չկան, որ հով անեն, այն ինչ թողել են բավարար չէ, իսկ նոր սնկած մի քանի կես մեծահոտ երեւոյնները կամ փոքրիկ ծառերը իրենց սովորին դեռ շատ սղանել կան: Մեծ, հասարակ, սաղարթախիտ ծառերը մորթ-

անցկացվում: Միտնույն կան, որ համասարած բացման այս քաղաքում երիտասարդներ դեռ կան, ովքեր անձնականից դուրս այլ մտահոգություններ ունեն, ու միտնույն դեռ արթուն է, ու ծառերի համար էլ մտածող կա: Որովհետեւ մեր հանրության վրա ազդեցություն ունենցի ունենում. տնակներն ու երկիր կկորցնենք, դատարանում ու հիշողություն կվերացնեն, ինչ դատաբարեղ կսովորեցնեն իրենց երեխաներին, քաղաքապետի ինչ-որ թեկնածու Թուրքիայում կեցության իրավունք ունեցած կլինի թե չէ, Սյունիքի գյուղերի վրա, կամ մեկ այլ տեղ կրակահերթեր կլինեն թե չէ, միտնույն է՝ կհայտնվի մեկը, մի լրագրող, ֆալսեթներով ու եսիմիսի ու կասի, թե ահավաճի ես այստեղ կանգնած եմ ու կրակոցի ձայն չեմ լսում:

Նրանք գիտեն, թե իրենց լսող դեռ կա, թե իրենց հավասարող կամ հարգող կա, չգիտեն, որ գրոցի գին վաղուց արդեն չունի իրենց խոսքը՝ նման որակների փորձագետ լինի, ֆալսեթներով, դատարանում, լրագրող թե գրող, դեռասան թե ֆալսեթիչ՝ սուր-սարժուկի արեւմտամտ թե որեւէ այլամտ: Վերջերս չէր, որ դրանցից մեկն ասել էր՝

կարելու չէ, թե Թուրքիան ինչ է ուզում մեզանից, կարելու՞ թե ինչ կարող եմ մենք վաճառել: Ահավասիկ՝ առեւտրականը, ամեն ինչ ծախողը: Այս տեսակի, մամոնայի ստույգների համար հայրենիք, դատարանում, ազգային մշակույթ ու լեզու գոյություն չունեն, ո՛ր մնաց թե փողոցի մի ծառ:

Քաղաքապետարանի իր կառույցից ցած իջած կինը ասում է, թե ծառերը փոխարինվելու են նորերով (հուղայածառ)՝ աղաքայում կանաչ ունենալու համար: Տարօրինակ է՝ ինչո՞ւ են եղած կանաչը սղանում ու տեղը մի քանի սանիտարացիներ նոր սնկներ դնում մեր անորոշ աղաքայի համար: Իրականում, ամեն ինչ, ֆալսեթ մեզ սովոր տեղը փոխելու, ամենը, հիմնը, դատարանում փոխելու միտնույն է, ու հիմնը դարձյալ շատ է, փողը. փա՛յճ է դարձյալ ղեկ... Այս ամենի դիմաց մենք դարձյալ դառն գին ենք վճարելու: Եվ ինչ է ասում՝ թե բողբոջները այլ երկրների բնակիչներ են, թե այստեղ ռուսներ են տնակում, որ թող գնան իրենց երկրներում բնակարարություն անեն: Բայց ի հեճուկս նրա խոսքերի, օտարազգի երիտասարդը հայերեն է խոսում ու ասում, որ բնությունը ազգություն չի ճանաչում: Տարբեր լեզուներ են հնչում ի դատարանում ծառերի՝ հայերեն, անգլերեն, ռուսերեն: Աշխարհի բոլոր լեզուները նույնը կասեին...

Այդ ինչից է մտածելակերպը, թե մեր սահմանները, մեր բնությունը, մեր ծառերը, մեր անվանագոյությունը, մեր իրավունքները ուրիշները միտնույն դատարանում, ո՛ր տնակարարությունը:

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱԼ

Արփինե Կալինինա. «Երջանկությունը ստեղծագործելու մեջ է»

ԵՐԵՎԱՆ - Անցած փետրվարին Երեւանում անցկացվեց Հայաստանի Պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի 16-րդ «Հայ կոմպոզիտորական արվեստի փառասոնը», որի երկրորդ փետրվարի 17-ին կայացած համերգին հնչեց նաեւ Երեւանի երիտասարդ կոմպոզիտոր, Հայաստանի Կոմպոզիտորների միության անդամ **Արփինե Կալինինայի** «Մրտի անհամբերությունը» ստեղծագործությունը: Արփինեն ավարտել է Երեւանի Կոմիտասի անվան Պետական Կոնսերվատսիայի կոմպոզիցիայի (որոշեալ՝ **Լեւոն Չաուչյան**) եւ դաշնամուրի (որոշեալ՝ **Սարգսյան**) բաժնիները, ապա՝ Լոնդոնի Թագավորական երաժշտական Ակադեմիայի կոմպոզիցիայի բաժնի մագիստրատուրան (որոշեալ՝ **Գարի Զարինյան** եւ **Փոլ Փաթերսոն**): Հեղինակ է վոկալ-գործիչային, անսամբլային եւ նվագախմբային ստեղծագործությունների, որոնք հնչել են Հայաստանում եւ արտերկրում: Որոշ կոմպոզիտորական ցուցերում է հանրապետական եւ միջազգային մրցանակների, այդ թվում՝ Ռուսաստանի Դաշնության արվեստի ասոցիացիայի կողմից «Տրիոնֆ» մրցանակին (Մոսկվա, 2010) եւ Բարսեղյանի կոմպոզիտորների լաւագոյնի ֆառիստների համառոտային մրցույթի եզրափակիչ փուլի հավասարի (Բուդապեշտ, 2020): Նրա գործունեությունը բազմաթիւ է. 2007 թ. հիմնել է մինչեւ 2021-ը եղել է հայ դասական երաժշտության «Կանթեթ» համույթի գեղարվեստական ղեկավարն ու դաշնակահարը: Նախաձեռնել է իրականացրել է միջմշակութային համերգային նախագծեր, որոնցից են «Բրիտանական եւ հայկական երաժշտական կամուրջ» համերգաշարը (Երեւան-Լոնդոն, 2017-ից զայսօր) եւ «Հայ-գերմանական երաժշտական կամուրջ» (Բեռլին, 2024 թ.): Ծավալում է նաեւ լայն մանկավարժական գործունեություն:

-Սիրելի Արփինե, թույլ տուր կրկին շնորհակալուրդ քեզ «Մրտի անհամբերությունը» ստեղծագործության առաջնա-

խաղի համար: Կարծում եմ, շատ կցանկանան իմանալ, թե ինչն էր միավորում դրա գրական հիմքում ընկած եւ միմյանց հետ կապ չունեցող Հեթանոս Յվայգի եւ Եղիշե Չարենցի երկերը:

-Իմ ստեղծագործական կյանքում մեծ տեղ ունի գրականությունը, եւ այս ստեղծագործությունը եւս ունի գրական հենք: Սողոմոնյի, ջութակի, թավջութակի եւ նվագախմբի համար «Մրտի անհամբերությունը» ստեղծագործությունս գրել եմ 2008-ին՝ ըստ Հեթանոս Յվայգի համանուն վեպի: Ստեղծագործությունը խմբագրել եմ 2025 թ.: հասուկ այս կատարման համար: Ինչ վերաբերում է Չարենցին, ապա Եղիշի հոգեվիճակն արտահայտել եմ չարենցյան «Տաղարան» շարքի երկու՝ «Հիմի շաւ եմ երգիչները, հոգու ուզած սաղը չկա...» եւ «Ինչքան զանգ են տալիս, իմ միտն ես գալիս...» բանաստեղծություններով: Իմ վոկալ ստեղծագործությունների մեջ յուրահասուկ տեղ ունի Չարենցի լուսնային, սարիների ընթացում շաւ եմ դիմել նրա բանաստեղծություններին: Շաւ ուրախ էի, որ կատարման ժամանակ դահլիճում ներկա էին Եղիշե Չարենցի թոռնուհին՝ սիկին Գոհար Չարենցը եւ ծոռնուհին՝ Նանե Զեհարյանը: Որոշ կոմպոզիտոր, ինչ համար շաւ թանկ է համագործակցությունը կատարողների հետ. այն հարստացնում է, ներշնչում նոր ստեղծագործական գաղափարներ, իսկ համագործակցությունը սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ, կարծում եմ, իրապես մեծ ու անփոխարինելի փորձառություն է յուրաքանչյուր կոմպոզիտորի համար: Խորապես երախտագրային եմ ստեղծագործությանս բոլոր կատարողներին՝ Հայաստանի Պետական սիմֆոնիկ նվագախմբին (գեղարվեստական ղեկավար՝ **Սերգեյ Սմբասյան**), հրավիրյալ դիրիժոր **Ալեքսանդր Հունալային**՝ Բելառուսից, մենա-

Արփինե Կալինինա (լուսանկարը՝ Մարիա Վարսանովայի)

Արփինե Կալինինան Անդրեյ Բիսովի հետ

կատարներ սողոմոն **Սոֆյա Սայադյանին**, ջութակահար **Երիկ Մանուկյանին**, թավջութակահար **Սիփան Թորոյանին**՝ ոգեւունչ եւ ազդեցիկ կատարման համար: Շաւ ուրախ եմ Հայաստանի Պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ մեր առաջին եւ այսչափ տղայունից համագործակցության համար, որն ամբողջացավ դիրիժորի եւ մենակատարների հրաշալի մեկնաբանմամբ: 17-ամյա սղասումից

հետ անասելի հուզմունքով լսեցի ստեղծագործության կատարումը. կրկնակի երջանիկ եմ, քանի որ զգացի, թե երաժիշտներն ինչպիսի սիրով հնչեցրին այն:

-Մեր երաժիշտները սովորաբար կատարելագործվում են գերմանիայում կամ Իսպանիայում: Ինչպե՞ս հայտնվեցիք այնտեղ եւ ինչպե՞ս առանձնահատուկ բրիտանական երաժշտական կրթությունը:

-Երբ Ռուսաստանում արժանացա «Տրիոնֆ» մրցանակին՝ երիտասարդական անվանակարգում, որոշեցի մրցանակային գումարը ծառայեցնել Եվրոպայում կատարելագործվելու համար. ընտրեցի Լոնդոնի Թագավորական երաժշտական Ակադեմիան: Այն առաջին լավագույն երաժշտական կրթությանը է, որն ուսանող կոմպոզիտորին հնարավորություն է տալիս լսելու ուսումնառության սարիների գրված բոլոր ներառյալ սիմֆոնիկ եւ երգչախմբային խոբոր կատարողների ստեղծագործությունները: Ինչ հարստացրեց Ակադեմիայի միջմշակութային ստեղծագործական մթնոլորտը: Ուսումնառությունը հազեցած էր, դաստիարակող մեծ էին, հանձնարարությունները՝ ծավալով շաւ: Անընդհատ խթանում էին նոր ստեղծագործություններ ստեղծելու մտաւարկում, որ հետագայում դասվեցին սանալիս որոշեալ սիմֆոնիկ կոմպոզիտոր կարողանալ կոմպոզիտորը կարողանալ արագ կատարել դրանք: Մեզ դասավանդում էին հիանալի մասնագետներ, իսկ Լոնդոնում երաժշտական կյանքը եռում էր, եւ այս ամենը՝ իրար շարժախաղ, մեծ փորձառություն էր եւ հիմք դարձավ իմ նախաձեռնած շարքեր միջմշակութային ծրագրերի համար:

-Պատմիր, խնդրեմ, ընտանիքիդ մասին:

-Ծնվել եմ Երեւանում, հայ-

րկս՝ Սանիսլավ Կալինինը, ռուսական, ուկրաինական, լեհական արմատներ ունեւ, մայրիկս՝ Անահիտ Խաչատրյանը, հայուհի է: Հայրս հասակ է առել Երեւանում, մասնագիտությամբ ռադիոինժեներ էր եւ մեծ արվեստասէր (մանուկ ժամանակ հաճախել է երաժշտական դպրոց՝ ֆլեյտայի դասարան): Մայրս թարգմանիչ է, խմբագիր: Տանը միշտ հայերեն ենք խոսել, հայրս հիանալի սիրադաս էր հայերենին: Երբեմն մեր ծանոթներն ու բարեկամներն ասում էին, որ անհարմար են զգում հորս կողմից հայերեն խոսել, քանի որ, հայ չլիներով՝ միշտ խոսում էր գրական հայերեն: Հայրս իր հայրենիքը Հայաստան էր համարում, որը գիտակցական կյանքն արթն էր Հայաստանում, սիրում էր հայ մշակույթը, երաժշտությունը, հասկալիս՝ Կոմիտաս եւ շաւ էր մտադրած Հայաստանի ճակատագրով... Մեծացել եմ ստեղծագործական մթնոլորտում: Ծնողներս միշտ խրախուսում էին ստեղծագործական աշխատանք, հայրիկս սիրած արտահայտությունն էր՝ «Երջանկությունը ստեղծագործելու մեջ է»: Սա էլ դարձել է իմ հավասարման արվեստ...

-Ինչ խոսք, նա միանգամայն իրավացի է... Ինչ դժվարություններ է հաղթահարում երիտասարդ ստեղծագործող մերօրյա Հայաստանում:

-Այսօր, կարծում եմ, երաժշտական ոլորտում ամենադժվարը կոմպոզիտորների համար է: Եսխորհրդային սարիներից հետո դեռ չի ձեւավորվել կոմպոզիտորին երաժշտություն դասվիրելու մշակույթը: Կոմպոզիտորը գրում է եւ դրա համար չի վարձարկում: Դա հարցի մի կողմն է միայն: Շաւ սահմանափակ են այն հնարավորությունները, երբ հնչում են երիտասարդ կոմպոզիտորների՝ հասկալիս մեծ կազմի համար գրված նվագախմբային, երգչախմբային ստեղծագործությունները: «Հայ կոմպոզիտորական արվեստի փառասոնը», որի գործընկերն է Հայաստանի Կոմպոզիտորների Միությունը, կարեւոր անելիք ունի այս առումով...

4 Մեկ արեւմուտից ենք դժգոհում, մեկ հյուսիսից, մեկ արեւելից, իսկ մեկն ինքներս մեզ համար անելու ոչինչ չունենք, ռեսուրսային ֆեթերից, ֆեյսբուքում շաւ հաճախ անիմաս ու կիսագրագետ բաներ գրելուց, ինքնազուրկացում, մեծ ու սուս ձառեր ասելուց բացի ուրիշ անելիք չունենք: Մեր արժանապատվության, երկրի, նրա անվանական, մեր իսկ գոյության, դաստիարակման ու հիշողության հանդեպ մեծ ինչն ենք այսօր անսարքեր, միթե դարձնում եմ դասավորություն չունենք: Չէ՞ որ ներկայի գործողություններն են արդարապես որոշում:

Էկոլոգիական շարժումները ազդություն չեն ճանաչում: Նրանց աշխարհագրությունը սարածվում է որը Երկիր

Ծառը՝ ամրելու, կյանքի խորհրդանիշ

մոլորակի վրա: Հայաստանը Մարտին կամ Սասուրումն է, երկրագնդի մի մասն է, չէ՞, ցավով, մի տեղ է, որտեղ չենք ուղղակիորեն եւ անուղղակիորեն, դարձապես, չկա:

Թամանյան փողոցի անուր սակուրաներից ճաղոցական սակուրաների մթնոլորտի շեղումն էին ակնկալում, թե՞ ուրիշ բան, հիմա էլ իսպախական ծառեր են բերել, իսկ ավելի, այսպես ասած, ոչ նյութական՝ ֆաղափային կուլտուրայի, էսթետիկայի, մաքրության, վարվելակերպային ձեւեր, էլեմենտներ ինչն են ընդօրինակում, ներմուծում:

Մարդկային ազատությունն ու դա-

ժանությունը սահմաններ չունեն. թարմ վկայությունը Երեւանի բուսաբանական այգին է, հերթական գոհը, ծառասողունը կաղնիների, որ իրականացվեց այս օրերին:

...Ակցիայի մասնակիցներից մեկը օգտագործեց էկոլոգի սերմինը, որը մտածելու տեղի սվեց. գեղն-ցիդ, էկոլոգի... նա զուգահեռ անցկացրեց այդ երկուսի միջեւ:

Արմասախիլ արված բողբոջակալած կենդանի ծառի սղանությունը կյանք առնելու դեպք է... Զուր չէ, որ Ծիծեռնակաբերդում Ցեղասղանության գոհերի հիշատակին ավանդույթ է ծառ սնկելը,

մեզ համար ավելի կարեւոր՝ օտարների, մասնավորապես օտարերկրյա բարձր դաստիարակման անձանց կողմից... Ու նաեւ շաւ մոտ է հիշատակի ծառ սնկելը ընդունված:

«Մեռելներու իբրեւ խաչ ես այս ծառը սնկեցի...», գրում է **Լեւոն-Չավեն Սյունեցյանը**՝ ի խոնարհում, ի խնկարկում իր եղբորված նախնիների:

Մեր նորմալ ամրելու, աշխատելու, մաքուր օդ շնչելու իրավունքը խլված, օրինական երկիր ունենալու, վաղվա օրվա հանդեպ հավասար խախտված է:

...Արժե՞ հիշեցնել, որ Ծառը ամրելու, կյանքի խորհրդանիշ է:

Ի՞նչ է ինքնուրույն փոփոխությունը թակում է Թուրքիայի դուռը

ՄԱՅԸԼ ՌՈՒԲԻՆ

«Middle East Forum»-ում ֆաղափախ վերլուծության կենտրոնի տնօրեն և «American Enterprise Institute»-ի ավագ գիտնականը

Պատասխանելով կազմավորել Թուրքիայի «ճշմարտություն և Հասցեցում» կոմիտեին: Նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի կողմից Սամբուլի ֆաղափախ Էֆրեմ Իմամոջլուի ձեռքարկումը մեծ է վերջ դնի Մ. Նահանգների դեմոկրատիայի շարժմանը այն բանից, որ Թուրքիան ժողովրդավարական դեմոկրատիա է, եւ կամ Էրդողանը դատարար է իր նախագահական ժամկետի ժամկետում ավարտին դրածոնաթող լինել: Ոչ, Էրդողանը ի՞նչ է մինչեւ վերջ:

Իմամոջլուն այժմ միացել է ֆաղափախներ Սելահադդին Դեմիրբաչին և Ֆիզեմ Յուսուփզադեին, որոնց ֆրդական կուսակցությունը մերժում է կատարել Էրդողանի թելադրանքները եւ հանդիմանում է ֆինդախել զազազած Էրդողանի վարձագիծը: Ինչպես բոլոր բռնադատները, Էրդողանը նույնպես արմատախիլ է անելու բոլոր մարտահրավերները, որոնք հանդիմանում են իր դեմ գնալ կամ մրցակից դառնալ: Նա մտադիր է ի՞նչ մինչեւ իր կյանքի վերջը եւ սկսկալում է, որ կամ որդին եւ կամ փեսան կգրավի իր տեղը, եւ Թուրքիան կվերածի իր երազած սուլթանության:

Անուշտ նա սխալվում է: Թուրքիայի հաջորդ նախագահը դուրս է գալու հազարավոր ֆաղափախների շարժից, որոնք ներկայիս Թուրքիայի բանտներում են գտնվում:

Վաչինգտոնում, Բրյուսելում եւ Լոնդոնում հավասարապես են, որ նույնիսկ եթե Էրդողանը այժմ խնդիրներ է առաջացնում, ապա Թուրքիան կարողանա ի վերջո ժողովրդավարական ղեկի բնականորեն՝ նախագահի մահվանից հետո, լինի այն բնական դատաւարների հետեւանում, վարձու մարդասպանի արձակած գնդակից, թե կախաղանի միջոցով՝ հանրային աստիճանական ժամանակ:

Նման ժողովրդավար, անուշտ, հեշտ չի լինելու: Ավելի քան 35 միլիոն թուրք կրթություն են ստացել Էրդողանի համակարգի ներքո: Նա իր դատարարներին է վերակազմավորել երկրի բանակը եւ դեմոկրատիայի մեծ մասը: Թուրքիայի երբեմնի արհեստավարժ հակահետախուզությունը այսօր գլխավորում է դարձել, թուրքական բանակը խրված են կոռուպցիոն մեքենայությունների մեջ, բիզնեսով գրավվողները կա-

ռառն են Էրդողանին, նա ընտանիքի անդամներին, կամ էլ նրանց ընկերություններին: Թուրքիայի արհեստավարժ լրագրողները կամ բանտերում են, կամ աստիճան, կամ էլ հանգստյան կոչված:

Էրդողանը չէր կարող մեծակ եւ այդքան վաճախանում վերափոխել Թուրքիան: Այդ դատաւար էլ, եթե Թուրքիան «ադախնվելու» է, ապա անհրաժեշտ է լինելու կազմավորել «ճշմարտություն և Հասցեցում» կոմիտեին, որը կբացահայտի սուտը, կառաւարկությունը, անազնվությունն ու ճշտումները եւ կվերականգնի բոլոր նրանց իրավունքները, որոնք կյանքը Էրդողանը ֆանդել է: Կարճ ասած, Էրդողանն ավելի շատ բան է արել ունահարելու ժողովրդավարությունը Թուրքիայում, քան գնդապետ Ալիարսլան Թուրքուլը կամ գեներալ Զեյնաբ Էլբեքը, որոնք համադատարար դեկավարել էին 1960-ի եւ 1980-ի հեղաշրջումները:

Էրդողանն իր կարիերայի կարեւորագույն դրամներին միշտ էլ ունեցել է կամեցող համազորակիցներ, որոնցից ունի համուռ գաղափարախոսության, իսկ մեծամասնությունը հանում փողի է միացել նրան: Եվ անուշտ բոլորն էլ թուրք են եղել: Իր վարչապետության առաջին տարիներին, մինչ Արեւմուտքը որդես «սեխնոգրադ» առաջնորդի դեռեւս ողջունում էր նրան եւ հավասում, որ գաղափարախոսությունից կառչած չի մնա, Էրդողանը, ըստ այդ ժամանակների դատարարական անձների, մեծադեմ օգսվել է Զաթարի ֆինանսական ներհոսքից:

Կային նաեւ այլ համազորակիցներ: Նախքան հանգուցյալ աստիճանական Ֆեթուլահ Գյուլենի հետ թեմամանալը, Էրդողանը սերտորեն ախտախել էր նրա հետ: Նա նույնիսկ գրկաբաց ընդունել էր գյուլենի արձանախարար Ահմեթ Դավութոջլուին: Ուրիշ անձանքներ էլ կան:

2007-ին, ենթադրվում է, որ Էրդողանը գաղտնի առանձնագրույց է ունեցել թուրք գեներալ Յաւար Բոյուֆանիի հետ, որն անցել է շանսաժի եւ բռնության մթնոլորտում: Էրդողանի կամ Բոյուֆանիի ընտանիքի անդամները գուցե կարողանան լույս սփռել տեղի ունեցած գաղտնի գործարքի վերաբերյալ եւ բացատրել, թե ինչու Բոյուֆանիի հրամանով բանակն այդպես էլ չմիջամտեց, թույլ տալով, որ Էրդողանը ժողովրդի սահմանադրության դրոյթները:

Կան նաեւ այլ հարցեր, որոնց մեծ է դատարարական «ճշմարտություն և Հասցե-

ցում» կոմիտեին: Ո՞վ կառաւարտ Գերագույն դատարանին, որդես ի կանխի Էրդողանի ֆաղափախ կուսակցության կազմալուծումը: Ո՞վ էր դատարարական ֆուլբիցիոն նրա ստացած գիտական աստիճանը կեղծելու մեջ: Եվ ի վերջո մեծագույն հեղաշրջումն այն է, որ նա Իմամոջլուին որակագրվել է նախագահական ընտրաւարձ մասնակցելու իրավունքից՝ չեղյալ համարելով նրա ֆուլբիցիոն գիտական աստիճանը, այն դեպքում, երբ իր գիտական աստիճանը սրված է ֆուլբիցիոն այն ֆակուլտետի կողմից, որը գոյություն չի ունեցել իր ժողովրդավար դառնալու տարիներին:

Գոյություն ունի նաեւ 2016-ի «Reichstag Fire» (Ռայխստագի հրդեհ) անունով ծանոթ հեղաշրջումը: Ո՞րն էր իրական դատարարությունը այդ դեպքի, որն Էրդողանը «Աստիճանում ընտրած» էր կոչել եւ որի օգնությամբ ամբարտնջել էր իր իշխանությունը եւ բանտարկել հարյուր հազարավոր ընդդիմադիրներին:

Պե՞տ է նկատի առնենք նաեւ, որ ոչ բոլոր բանտարկյալներն են իրենց ազնիվ դատարարներ: Որոշներ, օրինակ, մեղմ վերաբերմունքի արժանանալու համար որիցներին մասնել են ճիշտ կամ հնարավոր շեղելություններով: Իսկ ի՞նչ գույք են բռնագրավել Էրդողանն ու իր ժողովրդի բարեկամները այդ կեղծ մեղադրանքների հետեւանում: Ի՞նչ միջոցներով են ի վերջո փոխհատուցվելու մաքիոզ մարտավարությանը զոհ գնացած այդ մարդկանց վնասները: Նման անարդարությունների արժանացել են նաեւ այլազգիներ: Ինչպե՞ս Թուրքիան կարողացավ փոխազդումներ կորզել աներկայացի դեմոկրատիայից եւ առնվազն մեկ դատարարական նախկին կցորդից: Ի՞նչ նվիրատվությունների դիմաց են գործել աներկայացի որոշ «ուղեղների շեմարաններ»: Ինչպիսի՞ կուլիսային գործարքներ փչացրել են ֆաղափախության գործընթացը Վաչինգ-

տոնում: Որտե՞ղ են յուրացված միլիարդավոր դոլարները: Դրանք այլեւս Էրդողանի որդու մկուղում չեն:

Էրդողանի բռնադատության այլ աստիճաններ նույնպես մեծ է բացահայտվել: Ինչպիսի՞ որոշումներ հիմք հանդիսացան մեկ տասնամյակ առաջ ավերելու Մերսինի մահա ֆրդական ֆաղափախում ու ձեռքարկելու ֆուրդ ավագագույն առաջնորդներին: Ո՞վ կեղծեց Զուրդիսանի ախտաւարկական կուսակցության (PKK) անդամների դոյքները եւ ինչպե՞ս զինվորաւարները վերափոխեց Թուրքիայի ֆաղափախությունը: Ովքե՞ր էին կանգնած Փարիզում PKK-ի անդամների սղանության ետեւում:

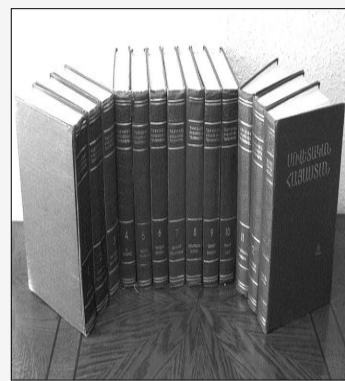
Առկա է նաեւ իսլամական դեմոկրատիայի հարցը: Թուրքական հետախուզական ծառայություններում ովքե՞ր էին զինում Ալ-Ղաիդայի խմբավորումներին: Էրդողանի անմիջական ժողովրդակցի ո՞վ օգսվեց ԻՊ-ից, մինչ Թուրքիայի հովանավորած գործաւարկությունները ողջակիզում էին թուրք բանտարկյալներին:

Ի՞նչ է ինքնուրույն փոփոխությունը թակում է Թուրքիայի դուռը: Եվրոպացիները դատարար են անել այն, ինչ Թուրքիան այսօր չի կարող անել, իսկ Թուրքիայի ներկա վարչակազմն էլ շահագրգռված չէ անելու: Նրանք մեծ է օգնեն թուրքերին կառուցելու հետ-Էրդողանյան Թուրքիան: Էրդողանի շարժումները ստանալի իրավիճակի մեջ են դադարել բոլոր այն թուրքերին, որոնք դեռ չեն կոռումդացվել: Սոցիալական լուրջ փոփոխություններ են տեղի ունենալու, հենց որ թուրքերն ու ֆուրդերը սկսեն իրար հետ հաշտվել լուծել իրենց անջողությունները:

Խաղաղությունն արդարության կարիքն ունի: Իսկ խաղաղությունն ու արդարությունը միասին կարիք ունեն ճշմարտության:

ԱՊՐ. ԲՆԱԳՐԻԳ ԲԱՐԳՄԱՆԵԳ՝ ՎԱՇԻՆԳՏՈՆԻՅԱՆԸ

Իմաստաբանական բառարան Ծիշնի սյուրսի

Վիզը մարդու եւ կենդանիների գլուխը մարմնին կաղող մաս է, որը հայերենում ունի յուրաքանչյուրիս ճաւակին դատարարը հոմանիշ՝ դատարանց, ճիւ, բուկ, փող, ցիւնի...

«Վիզ» բառի ստուգաբանությունը հայտնի չէ, բայց հայտնի է դրա հոմանիշներից մեկը՝ դատարանցի կազմության բարձրագույն մարդկային կազմակերպությունը, որն ի սկզբանե նախատեսված է եղել ոչ թե լվաց փոխելու կամ ջրորոց ջուր հանելու, այլ կենդանիների ու մարդկանց վզից կաղողելու, ֆարց տալու եւ կախաղան բարձրացնելու համար:

Համոզված կարող են ասել, որ եթե մարդը կոկորդիլոսի կամ ձկան ման վիզ չունենար, վզի համար այդքան հոմանիշներ չէր հորինվի: Չէր հորինվի նաեւ մարդկանց գլխաւարելու համար նախատեսված գլխոսիները:

Սիւսերուց այլեւս մեզ չէին հանդիմանի, թե որքան վիզը բարակել է:

Ինդրանով մեկին դիմելիս այլեւս վիզը չէր ծոխ:

Անհոգ կյանք վարող մարդիկ չէին արժանանա «հաստաւիզ» մակդիրին: Դատարարական մտաւարկներով հայերի մոտ վզակոթից հարվածելու սովորույթ գոյություն չէր ունենա:

Վնասաւոր շանաւոր դատարարներին վզից բռնելու եւ դուրս արձակելու կարիքը չէր լինի:

Որոշ երկրների դեկավարներին մոտ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը դատարարի տեւով Հայաստանի վզին փաթաթելը նորաձեւ չէր դառնա:

Մեր երկրի դեկավարությունը ինչ ու նոր դրոյքները երեխեքի վզից չէր կախի:

Վզից խաչար կախելը չէր համարվի հայ ժողովրդի հիմնական առաւելությունը:

Եվ վերջապէս, խոստումնաւորութեան դատարարով, Գրիգոր Չոհրամի նորաւարկի հետու Յուսեփ արդայի օրինակով, որիցներն էլ ֆարով լցված կաւելե դայուսակը վզի փոխարեն փորից կախ ջուրը կնեսվելին:

ԳՐԻԳՐ ԱՊՐԵՆԵՅԱՆ

ՍՈՒՐԵՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Միջազգայնագետ, ԱՄՆ արտաքին
ֆաղափականության փորձագետ

Խաղաղության դայմանագիրը ավելի է հարցեր է առաջացնում, քան դասասխանում դրանց

կյանքում մեծ հավաստիացումներ:
Եվրոմիությունը նույնպես անկարող է
այդ երաշխիքները խոստանալ, քան որ
ինքն է ներկայիս գտնվում անվտանգու-
թյան լուրջ ճգնաժամի առաջ: Թրամ-
փը փոխել է իր ֆաղափականությունը
ՆԱՏՕ-ի եւ ԵՄ-ի նկատմամբ: Եվրո-
դայում ներկայիս գնահատվում են սե-
ղի ունենում անկախ ՆԱՏՕ հիմնելու
հնարավորության եւ ինքնաբավ դաս-
դանության համակարգ ստեղծելու
անհրաժեշտության վերաբերյալ: Իսկ
Վաշինգտոնը նվազեցնում է իր ներգ-
րավածությունը ՆԱՏՕ-ում եւ չի
ցանկանում հավելյալ ֆինանսական
կամ այլ դասավորություններ ստան-
նել իր դաշնակիցների հանդեպ:

Հասկանալի է, որ դայմանագրի
մասին հայտարարությունից անմիջա-
դեպ հետո Հայաստանի վարչապետը
հեռախոսազրույց է ունեցել Ռուսաս-
տանի նախագահի հետ՝ սեղեկացնելու
նրան բանակցությունների ավարտի
մասին եւ գնահատելու սարածաբա-
նային որոշումը: Երբեք հարցեր են
լուրեր, որ Փաշինյանը հավանական է
Մոսկվա մեկնի՝ մասնակցելու Մեծ
Հայրենականի (Համաժամարհային
երկրորդ դասերազմի) հաղթական ա-
վարտի 80-ամյակի տոնակատարու-
թյուններին: Այդտեղ մասնակցությունը
եւս չի բացառվում, հնարավոր դարձ-
նելով Մոսկվայում կազմակերպել ե-
ռակոլմ մի հանդիպում:

Հազարի առնելով, որ ի հակադրու-
թյուն **Բայդենի**, Թրամփի վարչակազ-
մը փչ ուշադրություն է դարձնում հայ-
ադրբեջանական բանակցություննե-
րին, մեծ է հավանականությունը, որ
Մոսկվան դարձյալ իր ձեռքը վերցնի
միջնորդական առաջնության նախա-
ձեռնությունը եւ այդդիմով մեծացնի
իր ազդեցության ոլորտը Հարավային
Կովկասում եւ մասնավորապես հա-
կանաբեր կողմերի վրա:

Հարցն այժմ այն է, թե արդյո՞ք Հա-
յաստանի իշխանությունները կփորձեն
անվտանգության երաշխիքներ ակնկա-
լել Մոսկվայից: Դժվար է դասկերաց-
նել նման բան, նկատի առնելով ան-
ցյալի փորձառությունը: Հայաստան
այդ դեպքում բոլորովին առանձին է
մնում թուրք-ադրբեջանական սանդե-
մի առաջ կորցնելով նաեւ Վաշինգտո-
նի արդյունավետ դաստիարակությունը:
Մինչ Բայդենի վարչակազմը որոշակի
լծակներ եւ ճնշման մեխանիզմներ էր
բանցնում Բաքուի դեմ, Թրամփի վար-
չակազմը մեծապես անսարք է Հա-
յաստան-Ադրբեջան բանակցություն-
ներին միջնորդություն ցուցաբերելու
նկատմամբ: Մինչ օրս ոչ մի ազդան-
շան չկա, որ Վաշինգտոնը ցանկա-
նում է ներգրավվածություն ունենալ
այդ բարդ խնդրի կարգավորման մեջ:
Այստեղ էլ հաջորդ հարցն է գլուխ
բարձրացնում. ի՞նչ է դաստիարակ Հա-
յաստան-ԱՄՆ ռազմավարական գոր-

ծրնկերության փաստաթղթի հետ:
Թրամփի վարչակազմը կարծես այդ
փաստաթղթին առանձնապես մեծ
նշանակություն չի տալիս եւ ներկայիս
ոչ չափազանցվածություն, ոչ էլ ժա-
մանակ է ցանկանում հասկացնել Հա-
յաստանի խնդիրների վրա:

Գալով դայմանագրին, Ադրբեջանի
նորանոր նախադրամանները լուրջ
մտաբեկություն են դասառնում:
Դրանցից առաջինը Հայաստանի սահ-
մանադրության փոփոխությունն է, որը
երկար գործընթաց է դաժանացում:
Վաշինգտոնը հարցը հետեւյալն է. ի՞նչ է սե-
ղի ունենալու, եթե հանկարծ սահմա-
նադրության այդ հանգամանակներին
ձախողվի: Երկրորդ, **Ալիեւը** վերջերս դաժան-
ջել է, որ Հայաստանը արտահանման
նախկին նախագահներ **Զոհարյանին**,
Սարգսյանին եւ բոլոր ֆաղափական
առաջնորդներին, որոնք Ադրբեջանի
դեմ են դադարել: Ադրբեջանը նաեւ
հավանաբար շարունակի իր դաժան-
ջը «Զանգեզուրի միջանցքի» (Հայաս-
տանը նախընտրում է օգտագործել «Ճա-
նապարհ» բառը) վերաբերյալ, որն իր
մեջ հսկայական անվտանգության բաղադ-
րիչներ է դարձնում: Հայտնի է, որ
Հայաստանն ու Ադրբեջանը անվտան-
գության այդ մեխանիզմների վերաբե-
րյալ ունեն բոլորովին տարբեր մոտե-
ցումներ:

Մի բան դարձ է. բանակցություննե-
րի ավարտը ոչ մի բան էլ չի ավարտ-
վում: Ընդհակառակը, ամեն ինչ նոր է
սկսվում: Միջազգային բոլոր այն մե-
խանիզմները, որոնք վրա հույս էր դրել
Հայաստանը (օրինակ՝ միջազգային
դաստիարակում Ադրբեջանի դեմ հա-
րուցված գործերը, Հայաստանում եվ-
րոպական դիտորդների ներկայությու-
նը, Մ. Նահանգների դաստիարակու-
թյունը, եւ այլ գործոններ) այլևս չեն
կարողանալու այս կամ այն դաստա-
ռով առնչություն ունենալ եւ այդ հան-
գամանքը ստիպելու է արդեն իսկ խո-
ցելի Հայաստանին դժվարագույն ըն-
տություն եւ որոշում կատարել մոտիկ ա-
դապայում:

Ասի Բնագրից Բարձրագույն
Վարչական Ծովանակ
(The Armenian Mirror-Spectator)

Թերթ՝ ոսկու գետ, որն այժմ ցամաքում է

կացնել մինի հարցում եւ դարձել, թե
արդյո՞ք մեր ֆաղափանքները կարող են
թերթ:

Վաղաբուրդ դարձնում էր, ում
նկատեցի այդու մի անկյունային հաս-
վածում «Առավոտ»-ը ձեռքին: Հարցին,
թե ինչ է կարող եւ արդյո՞ք հետաքրքրա-
կան է, նա դասասխանեց.

- Բալա ջան, եղ հեռախոսներից ես
գլուխ չեմ հանում, սեղեկագրով էլ երեկ
չիացրի լուրերը նայեմ, դրա համար
թերթ առա, որ կարդամ: Տեղեկագրը որ
կա, ըստղով եմ նայում ու հազարից
մեկ ա որ թերթ եմ առնում, էսօր եղ հա-
զարից մեկ օրն ա:

Հակառակ Վաղաբուրդ դարձնում էր, Սի-
րանուց սառը թերթ գնում է իր 80-ամյա
հաճախորդություն ունեցող ամուս-
նու համար, որն իր ողջ օրը միայն դրա-
նով է լցնում:

- Տանում եմ, բիձես ա կարող եմ, հետ
էլ որ դեմ չի լինում՝ դնում եմ կասուր-
կեփի սակ կալկայի սեղ ծառայում ա,
թխած եմ թխում:

Չուրցելով կրթական վաճառողի հետ՝
դարձ դարձավ, որ երիտասարդների

ցաս փչ մասն է թերթ գնում, հիմնա-
կանում լրագրողներն ու արվեստի նե-
րկայացուցիչներն են գնորդները: Երի-
տասարդ աղջիկներին հետաքրքրում են
մեկուկուրիս եւ շուրջընկերների թե-
թերը, իսկ տղաներին՝ սպորտայինները:
Վաճառող Սիրան Մակարյանի կարծի-
քով, այսօրվա երիտասարդների ճաշա-
կը ցաս ցած է՝ չի բարձրանում սե-
րիալների մակարդակից: Դրա համար էլ
այդ թերթերն են ավելի ցաս են վաճառ-
վում:

- Հիմնական ջաշիկները ուղղակի կր-
թություն չունեն: Եթե ունենան, գոնե
թերթն ու ամսագիրը իրարից կարբե-
րեն: Զուվեն, ներկվեն ու ման գան՝ էլ
են հիմնական ջաշիկները:

20-ամյա Վաշիկն էլ առաջադրական չի
հետաքրքրում տղազի մանուկը, ինչը
բացատրում է մի ֆանի դասառ առաջ
ֆաշիկով.

- Նախ կարելու ա ինտերնետի առկա-
յությունը: Նույն հոգվածը կարելի է
կարդալ թերթի ինտերնետային էջում ու
առաջադրական ինտերնետային հարթա-
կում: Հետո՝ ինտերնետում նորություն

մասին ավելի ցուր են իմանում, չեն
ստատում շաբաթներ մինչեւ տղազի
ու հասնի վաճառակետ: Համ էլ կար-
ծում են, որ կարելու է մանուկի որակը:
Նյութերը դեմ է այնպես մատուցվեն,
որ ընթերցողը կլանվի ու մեծ ուշադրու-
թյամբ կարդա դրան: Նյութերը դեմ է
հասանալի եւ ընկալելի լինեն բոլորի
համար: Երբեմն խորը վերլուծական
հոդվածը ընթերցողի համար ցաս բարդ
է լինում, ինչի դասառով էլ նա, բնա-
կանաբար, չի էլ կարդա մինչեւ վերջ:

Վերջին տարիների վիճակագրական
սվյալներն էլ փաստում են, որ ողջ ա-
շխարհում ընթերցողների ճնշող մեծա-
մասնությունը՝ 80 տոկոսը հիմա կար-
դում է թերթի ոչ թե տղազի, այլ առ-
ցանց, այսինքն՝ ինտերնետային տարբե-
րակը: Ու այդ հարցում ցաս սեղին մի
խոսք է ասում աշխարհահռչակ մեդիա
մագնատ Ռուդոլֆ Մերդոլդ. «Թերթերը
ոսկու գետ են, բայց այդ գետերը ժա-
մանակին ցամաքում են»:

ԷԼԵՆ ՄԻԲԵՉՅԱՆ
ՀԳՄՀ ռադիոհեռուստատեսության
3-րդ կուրսի ուսանող

ԳԵՂԱՍ ՄԿՐՏՉՅԱԼ

Կիրակի Գյումրիում ընտրություն է...

Գյումրի

Գյումրու իշխանափոխության բազմափուլ գործողությունը մոտ է եզրագծին: Մարտի 28-ի ժամը 24-ին ավարտվում է այստեղ տեղական ինքնակառավարման մարմնի՝ համայնքային ավագանու արտահերթ ընտրությունների փորձարկումը...

Գյումրու իշխանափոխության բազմափուլ գործողությունը մոտ է եզրագծին: Մարտի 28-ի ժամը 24-ին ավարտվում է այստեղ տեղական ինքնակառավարման մարմնի՝ համայնքային ավագանու արտահերթ ընտրությունների փորձարկումը...

Գյումրու իշխանափոխության բազմափուլ գործողությունը մոտ է եզրագծին: Մարտի 28-ի ժամը 24-ին ավարտվում է այստեղ տեղական ինքնակառավարման մարմնի՝ համայնքային ավագանու արտահերթ ընտրությունների փորձարկումը...

Ռուսաստանի Դաշնության (ՌԴ) խորհրդարանի ներկայացուցիչներ: Պետդումայի «Եդինայա Ռուսիա» խմբակցության ղեկավար Գլեբ Սաֆլեյցեյը խոսել է Գյումրու ՌԴ-ի համար կարևոր ռազմավարական նշանակություն ունենալու մասին: Նա նաև հայտարարել է, որ ՌԴ-ի իշխող ուժը Գյումրիում սասարելու է «Մայր Հայաստան» կուսակցությունների դաշինքին: Նախընտրական ժամանակահատվածում Գյումրիում որոշ ազատ ընտրական գոտի էլ «ազատ փողով» զարգացնելու օրակարգով համաժողովի կազմակերպումը ընտրություններին մասնակցող քաղաքացիական ուժի կողմից՝ օտարերկրյա բարձրաստիճան քաղաքացիական գործիչների մասնակցությամբ, ինքնին խնդրահարույց է, քանի որ կարող է մեկնաբանվել որոշ նախընտրական փորձարկումները օտարերկրյա ուժերի ներգրավում...»:

Ի դեպ, թեկնածուներից մեկը, որը երեկ եղել էր համայնքի նախկին ավագանու անդամ, իր խոսքում մի անգամ ասում էր «երբ որ ես ավագանի էի...»: Բա մեկն ասող չլինի՞ որ դու անգամ չգիտես ավագանին ինչ է՝ էլ ո՞ր ես խցկվում: Հիմա ոչ էլ երբ մոտ կա այս սխալ լուրերը, ինչպես ես ավագանի (իմա՝ ավագների խորհուրդ) հասկացության ոչ ճիշտ ըմբռնումը, ու հաճախ ավելի լավ հենց լուրերը քաղաքացիական շահերը պաշտպանելու են ընդգրկվում այդ կառույցում:

Ինչպես, խոսքում այժմ Գյումրու ընտրողին է, որն իրականում բավական դժվար ընտրության առջև է կանգնած: Կարևոր է, որ մարդիկ կարողանան նայել ոչ թե այս կամ այն թեկնածուի ճարտար լեզվին ու ինքնագովեստին, թեկնածուների միայն խոսքերին ու անգամ ծրագրերին, եթե դրանք հակասում են նրանց անցած ճանապարհին ու արած գործերին, նրանց կենսագրությանն ու անձնական նկարագրին: Որոշուցի ընտրության ընդհանուր արդյունքը ծառայի ոչ թե այս կամ այն ուժի, անհատի միակողմանի ցածր, այլ՝ այս խնդրաժամանակաշրջանին:

Առաջարկ՝ վաղվա մտահոգությանը

Վառելիք էներգետիկ ռեսուրսների խնայողության, քաղաքացիական միջավայրի մաքրման, քաղաքացիական ծախսերի կարգապահման, քաղաքացիական ծախսերի կարգապահման, քաղաքացիական ծախսերի կարգապահման...

9.5. «ՀՀ Հանրային ռադիոն էլ 31 հեռուստաընկերություններում ունենալ հաղորդաձև՝ լրագրողական մակարդակով ներկայացնելու ՀՀ էներգետիկայի զարգացման հիմնախնդիրները»:

լորում, զարգացում է զարգացում մակարդակով իրականացնելու այն: Արդյունքում կունենանք վառելիք էներգետիկ ռեսուրսների խնայողություն եւ կլուծվեն նաև բնապահպանական որոշ խնդիրներ:

ՄԵՏՓՈՆ ԳՐԱԳԻՏՆԵՐ
Տարածված էներգետիկական
ակադեմիայի հիմնադիր
ՆԱԽԱԳԱԽ

«ԱԶԳ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
Հրատարակչության ԼՂ օրինակ
Հրատարակիչ
«ՎԱՀՄԱՆ ԹԵԼԵՅԱԼ»
սոցիալ-մշակութային հիմնադրամ
Երևան, Սայաթ-Նովա 21Ա,
Տարածք 48, Երևան 0001
e-mail: info@azg.am
azgdaily@gmail.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱԵՏԻՔԵԼԻ
Հասցեալահոսքի (գովազդ)
հեռ. 010 582960
Համակարգչային ծառայություն
«Ազգ» թերթի
Թերթի միջոցով ամբողջական թեկնածուական քաղաքացիական ծախսերի մասին միջոցով, ռադիոհեռուստատեսությանը կամ համացանցով, առանց խմբագրության գրառում համաձայնության խոսքի արգելում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի: Նիւթերը չեն գրախօսում ու չեն վերադարձնում:
Գ ճառով յոդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակությունը համար խմբագրությունը դասասխանանություն չի կրում:
«AZG» Weekly
Editor-in-chief H.AVEDIKIAN
Phone: 374 010 582960